

INTRODUCCIÓ A LA SOCIOLOGIA

**Júlia TORRES CANELA
Ramon ALCOBERRO PERICAY**

Tema 1 – Què és Sociologia? Introducció general

**La Sociologia en les Ciències Socials
Definició de Sociologia**

- **Sociologia i problemes socials.**
- **Dinàmica i estàtica social**
- **Dinàmica i organització social.**
- **Quina mena de ciència és la Sociologia?**
- **Tothom pot ser sociòleg?**
- **Hi ha temes essencials en la Sociologia?**
- **Característiques de la Sociologia**
- **Imaginació sociològica**
- **Sociologia i Filosofia política.**
- **Dos models polítics de Sociologia: marxisme i funcionalisme**

1.1 – La Sociologia en les Ciències Socials

1.1.1- Definició.

Per als humans, viure és relacionar-se en societat. Els humans són éssers socials, és a dir, relacionals, que per tal de sobreviure i de superar les adversitats necessiten conviure amb altres humans, establir-hi lligams d'alguna mena i guiar-se per algun tipus de norma estable. **La Sociologia és la ciència que estudia racionalment els problemes plantejats pels grups humans organitzats (societats) i les causes dels comportaments socials.** Per això mateix de vegades es defineix també com: **L'estudi de la dinàmica social en els grups humans organitzats.**

El primer a emprar el mot **Sociologia** fou Auguste Comte l'any 1839 i definí la Sociologia com **l'estudi de les lleis pròpies dels fenòmens socials.**

Si s'observa aquests dos paràgrafs anteriors, veurem que ja hem usat conceptes sociològics com:

- **Grup humà:** per tant la Sociologia no parla d'individus, sinó de col·lectius
- **Organització:** perquè quan estem en un grup no podem fer el que volem sinó que hem de respectar regles col·lectives.
- **Lleis:** perquè els grups humans no actuen a l'atzar, sinó moguts per tendències, lleis o estructures que, de vegades, ells mateixos ignoren.
- **Fenòmens socials - dinàmica social:** perquè tot el que passa en una societat té una dinàmica pròpia, que es fa present en la cultura. Un fenomen social no és biològic, ni natural. Té la seva pròpia estructura i el seu propi sentit, basat en les relacions que estableix un grup humà. Les nostres són societats es basen en dinàmiques (en el canvi accelerat produït bàsicament per la tecnologia) i la Sociologia vol donar raó d'aquests canvis.

Sobre aquests i altres temes similars parlarem al llarg d'aquests apunts introductoris

1.1.2.- Sociologia i problemes socials.

Ens hauria de sorprendre que la Sociologia només aparegui amb aquest nom i com a ciència estricta només al segle 19 (anteriorment hom parlava de filosofia política o de filosofia moral). Quasi tots els mots filosòfics s'originen a –o deriven de– Grècia; però la Sociologia no està en aquest cas. L'explicació és que les societats anteriors a la Revolució Industrial eren extraordinàriament estàtiques: si un pagès romà retornés al segle 17 hauria entès perfectament els principals processos agraris, perquè bàsicament eren similars als del seu temps, amb l'única excepció que alguns nous conreus havien vingut d'Amèrica; però al segle 18 es descobreix la màquina de vapor i el paisatge canvia, amb la Revolució Industrial el món és torna molt més dinàmic i el pagès romà que hipotèticament ressuscités avui no entendria gran cosa de com es cull avui el blat o com es fa el vi ara. I encara entendria menys el món de les fàbriques o el del transport.

Amb la Il·lustració i amb la màquina de vapor, la societat va començar a fer-se problemàtica i el temps històric s'accelera: amb això es produeix el context de la Sociologia com a ciència social. Quan la societat es torna problemàtica necessitem uns instruments que ens permeten comprendre-la i avaluar-la, més enllà de la intuïció o de la tradició rebuda. Les intuïcions poden estar errades i la tradició pot haver deixat de ser un criteri per interpretar els problemes socials nous. D'aquí la necessitat d'un nou tipus de saber més vinculat a les dades concretes, que anomenem **Sociologia**.

Estrictament parlant, **el nucli de la Sociologia és l'existència de problemes socials, més que no pas de grups humans organitzats.**

Els problemes socials poden ser molt diversos i obliguen a prendre decisions radicals (menjar o passa gana, acceptar la submissió com a dona o no acceptar-la, deixar-se oprimir com a nació o no fer-ho, acceptar acords insatisfactoris o optar pel conflicte, etc.). Els grups humans s'organitzen d'acord a la manera com responen als problemes socials –que són sempre impossibles de resoldre per un individu tot sol.

Els problemes socials són anteriors als grups humans organitzats – i, de fet, de manera general un grup humà s'organitza per tal de resoldre una necessitat, és a dir, un problema social (p.ex. els sindicats o els clubs automobilistes, són maneres d'organitzar-nos per resoldre problemes).

Els grups humans són molt diversos i poden ser estudiats també per l'Antropologia i els Estudis Culturals (que estudien els problemes derivats de l'existència de diverses perspectives culturals o "mentalitats" sovint contradictòries).

Cal tenir present, a més que els problemes socials són molt variats i alguns difícilment es resolen definitivament. Més aviat cada cert temps – de vegades es diu que "cada generació", tot i que això no és estrictament cert –, reapareixen alguns problemes o es replantegen en profunditat. Les nostres són societats dinàmiques i la Sociologia vol donar raó d'aquests canvis.

Un problema social és aquella dificultat que un humà no pot resoldre per ell tot sol, sinó que necessita un grup, una organització i un projecte (tàcit o explícit) per tal de resoldre's. (L'atur o el trànsit en una ciutat serien exemples de problemes socials). En aquest aspecte cal posar èmfasi en la diferència entre Sociologia i antropologia. L'Antropologia és la ciència social més directament fronterera amb la Sociologia. Analitza l'home com a individu aïllat o en formes culturals poc complexes (tribus, per exemple, suposant que a l'era d'Internet encara en quedin).

L'Antropologia (i especialment l'Antropologia cultural) tendeix a promocionar la perspectiva estàtica (els elements de continuïtat cultural dins un grup); en canvi la Sociologia considera els problemes socials (els que es plantegen, per ex., en la família, l'educació, l'oci, el treball, la ciutat, el transport...) com a dinàmica social, és a dir, com a elements que provoquen canvis en la comprensió del món que comparteix un grup.

1.1.3.- Dinàmica i estàtica social

Per tal de poder viure em societat es necessita algun tipus d'organització i de regles més o menys estables ja siguin tàcites (és a dir, no escrites, pressuposades intrínsecament) o explícites (és a dir, escrites, negociades i assumides col·lectivament).

Les regles funcionen a dos nivells: permeten que els grups s'obrin a les altres societats i també que es repleguin en la seva identitat. Per això es diu que tota societat té dues dimensions: dinàmica i estàtica;

- Per una banda en tota societat i molt especialment en les contemporànies hi ha canvis (i per això "dinàmica social"). Podem veure dinàmica social en la tecnologia, en la circulació del coneixement, en les modes, etc.
- Però també hi ha "estàtica social": en tota societat hi ha continuïtat o substancialitat, perquè cap societat no s'improvisa i totes tenen una història, unes tradicions i costums, una llengua nadiua, etc. Formen part de l'estàtica social, els símbols i en general el que s'anomenen "rituals de passatge" (els que marquen com s'integra al grup un foraster o com un individu del grup canvia de funció dins un grup)

En general la dinàmica social és de caire material (producció, consum), mentre l'estàtica social és immaterial (simbòlica). Una societat que no sigui "dinàmica" (que no pugui integrar tecnologies, modes, etc.) es col·lapsaria. Una societat que no tingui "estàtica" no tindria valors a defensar i, en conseqüència, seria irrellevant.

L'estàtica social és tan important com la dinàmica i fins i tot ho és més des del punt de vista emocional. Si podem parlar dels catalans, dels europeus o dels marroquins, reconeixent-los com a societats diferents, no és per la seva dinàmica social (usen tots similars televisors japonesos i veuen els mateixos films americans), sinó per la seva estàtica. D'aquí la centralitat de les tradicions en la identitat grupal. Quan defensem la sardana, el pessebre i la castanyada (contra la música en anglès, l'arbre de Nadal o el Halloween) no defensem només una tradició (cristiana) sinó una identitat pròpia contra l'alienació tecnològica.

1.1.3 .- Dinàmica i organització social.

S'entén per "grup humà organitzat" el que estableix algun tipus de regles (tàcites o explícites) i lligams (emocionals, econòmics, culturals, etc.), entre els seus membres.

- Un grup humà que es trobés casualment i no compartís normes ni lligams no seria una societat, sinó un "agregat". Parlant en general, els agregats són estudiats per l'Antropologia Cultural i les societats per la Sociologia, però els límits entre ambdós tipus de grups són molt flexibles.

Per posar un exemple, un grup d'individus que es tanquen en una casa per sortir per televisió (com al programa de T.V. 'Big Brother') no constitueixen una societat, sinó un agregat; cadascú va a la seva, es traeixen sense mala consciència, no comparteixen més que algunes neurosis i un cert narcisisme patològic. En canvi els membres d'un orde religiós sí són una societat: comparteixen vida, projectes, sistemes de regles, etc.

Els agregats socials són "invisibles", però això no significa que siguin inexistents. La seva invisibilitat (que alguns sociòlegs anomenen "nomadisme") deriva de la seva manca d'estructures, de tradicions compartides (o "relats"). Però poden exercir un gran poder social en societats postmaterialistes. Alguns sociòlegs i filòsofs socials (Remo Bodei, Toni Negri...) han teoritzat que el capitalisme d'avui tendeix a controlar les societats convertint els grups en agregats mitjançant el control dels mitjans de

comunicació de masses i especialment de la televisió. Són els que s'anomenen "Multituds".

- El concepte de "dinàmica social" és central en Sociologia: significa que en les societats, qualsevol definició cal entendre-la com un procés i no com quelcom inamovible o etern. Tota regla social inclou algun tipus de norma que fa possible la seva adaptació a nous contextos o la seva transformació.

La modernitat es caracteritza, entre altres factors, per l'acceleració de la dinàmica social.

1.1.4.- Quina mena de ciència és la Sociologia?

La Sociologia és una ciència (en el sentit que constitueix un "saber rigorós i per causes"); per tant, comparteix amb les altres ciències el mètode científic: elabora hipòtesis, intenta demostrar-les, construeix lleis i proposa teories. En la mesura en què es basa en treballs de camp i observacions objectives i mesurables és empírica i metòdica.

Bàsicament hi ha dos tipus de ciències:

a.- Dures: són aquelles que es poden matematitzar absolutament. En aquestes ciències un experiment correcte dona sempre el mateix resultat. El seu model és la física. Són "dures", la genètica, la bioquímica, etc.

b.- Toves: són aquelles que, tot i usar instrumental matemàtic –almenys en algunes de les seves parts– continuen fent anàlisis qualitius. En aquestes ciències o no hi ha experiment possible o, cas que n'hi hagi, els experiments donen resultats diferents segons el temps, les societats, la tradició etc., del grup amb què s'experimenta. El model més conegut és la psicologia.

En general les anomenades "ciències socials" són toves: parteixen d'una anàlisi quantitativa (feta a partir d'estadístiques, d'estudis econòmics, de test o d'enquestes) i elaboren explicacions qualitatives.

Hi ha diverses ciències socials. Les més conegudes són:

- **L'economia**, que estudia la producció, el consum i la distribució de les bens en una societat.
- **Les ciències polítiques**, que estudien el poder, la seva distribució, exercici i transmissió al llarg del temps.
- **La legislació**, que estudia els criteris de justícia en una determinada societat i la relació entre justícia i llei.
- **L'antropologia**, que estudia l'home individualment o en les seves comunitats menys evolucionades des del punt de vista de les regles (menys "jurídiques").
- **La història**, que estudia els canvis en una societat al llarg del temps (diacrònicament).

No tothom està d'acord a considerar la història com a ciència empírica, perquè no permet experiència objectivable. O en altres paraules: en història no hi ha experiments, ni tampoc no està clar que fets succeïts en el passat s'hagin de repetir fatalment (ni que sigui de manera aproximada) en el futur.

En aquest cas, la història hauria de ser considerada com un tipus de narració que interpel·la el passat des de les necessitats de comprensió del present. Això és el que s'expressa en la frase "la història són històries", que significa que cadascú que viu la història la cossa de formes diferents i fins i tot contradictòries –cosa que no passa amb mai una ciència "dura". Per això al llarg dels segles molt sovint la història ha estat situada conjuntament amb la literatura i l'ètica, dins l'àmbit del "saber". El mateix succeeix amb les ciències polítiques que de vegades se situen en l'àmbit de la psicologia social.

Quan es parla de "ciències socials" cal tenir present que, metodològicament, en la mesura que són "toves", la seva capacitat empírica és baixa, el seu marge d'error és alt i tendeix a l'explicació qualitativa. Per això la Sociologia postmoderna tendeix a situar-les en l'àmbit del "saber" i no de la ciència.

"Saber" és el conjunt de coneixements, adquirits sovint per tradició o per "contagi social" (memètic) que inspiren el coneixement prudencial de les societats, tot i que no tenen el caràcter lògic i hipotètic-deductiu de les ciències i sovint es guia per intuïcions. El "saber" sovint és inductiu i actua per generalització. Però cap "saber" no es limita a recollir els tòpics socials o morals, sinó que en fa la seva anàlisi crítica i civil i mira d'adaptar-lo a les necessitats del present. El model de "saber", en les societats modernes, és la filosofia.

S'anomenen "mems" (per semblança amb els "gens") les unitats mínimes d'informació cultural que un individu ha rebut –en un mecanisme de transmissió similar al contagi– i que hipotèticament pot traspasar als altres. Les ciències socials fan una anàlisi crítica dels mems relacionats amb l'acció col·lectiva humana.

La diferència entre la Sociologia i les altres ciències socials és, simplement, de grau. La Sociologia és global i interrelaciona aspectes de totes les ciències socials per tal d'oferir una anàlisi de conjunt dels mecanismes socials. Per això inclou elements de política, d'economia, d'història i de legislació però les observa des del punt de vista de les estructures i de les formes de comunicació ("dinàmica social") que estableixen entre si.

1.1.5 .- Tothom pot ser sociòleg?

La Sociologia no és l'única manera de comprendre la realitat social. També les bones novel·les i la literatura en general expliquen la societat i de vegades poden resultar fins i tot més perspicaces. Així, per exemple:

- Per conèixer la misèria de la classe obrera al segle XIX es pot llegir Narcís Oller i Dickens o Marx
- Per comprendre la burocràcia al segle XX es pot llegir Manuel de Pedrolo i Kafka o Max Weber
- Per comprendre el totalitarisme es pot llegir Amat-Piniella i Orwell o Hannah Arendt

Però les novel·les descriuen símptomes socials, mentre que la Sociologia vol donar forma "científica" als problemes; d'aquí que usi estadístiques i aparell matemàtic i que es malfici de les dades no contrastades.

En general, per arribar a ser sociòleg cal una determinada mirada que anomenem "imaginació sociològica"; la Sociologia desafia la comprensió vulgar i immediata de les coses ("sentit comú" o "ideologia") i busca les causes més enllà de les diverses experiències o apreciacions subjectives sobre les coses.

1.1.6 .- Hi ha temes essencials en la Sociologia?

Nisbet a *La tradició sociològica* (1966) considera que hi ha cinc nocions bàsiques en Sociologia:

1. **Comunitat** (com ens articulem en tant que 'nosaltres')
2. **Autoritat** (qui mana; amb el debat implícit sobre si és el mateix –o no– tenir poder que tenir autoritat)
3. **Status** (com s'assoleix i es conserva la consideració social en un grup)
4. **Sacralitat** (què és el sagrat; com s'articula la relació amb la transcendència; què és el que hom considera 'misteriós i intocable')
5. **Alienació** (com es relaciona la comunitat amb el treball, com s'afirma o es nega la condició humana en el grup)

Es pot dir, a parer seu, que hi ha una teoria sociològica nova quan aquests cinc temes són tractats de forma innovadora. Com és obvi aquesta descripció del camp de treball de la Sociologia és molt discutible. Els temes vinculats a la globalització (uniformització cultural del món, creació de dissenys mitjançant el màrqueting, multiculturalitat/ interculturalitat/ cosmopolitisme), són avui també una font important de treball sociològic.

1.2 – Característiques de la Sociologia

La Sociologia, en tant que estudi de les societats, té bàsicament 4 característiques:

- **És empírica:** es fonamenta en observacions fetes en una societat concreta: les experiències, normalment, són de caire indirecte en el sentit que uns sociòleg teoritza a partir de dades organitzades objectivament (enquestes, estadístiques diverses, informacions demogràfiques, censos i padrons municipals, etc.).
- **És teòrica:** no vol limitar-se a recollir fets o experiències, sinó que pretén elaborar-ne una teoria, és a dir una explicació, lògica, de caire global i significativa, és a dir, que aportï alguna cosa a la millor comprensió de la realitat. Per això tota Sociologia necessita fer hipòtesis, comprovar-les i elaborar
- **És adogmàtica:** no demana fe. És a dir no arranca d'un principi d'autoritat indiscutible que hagi de ser cregut i que pugui estalviar-se la contrastació amb els fets. Quan apareix una teoria "millor" (més explicativa), o quan disposem de fets que les hipòtesis anteriors no poden explicar, cal reformular o abandonar la teoria.
- **És moralment neutral pel que fa als seus mètodes:** per tant, el sociòleg no jutja si els fets són justos o injustos, sinó que els registra i els analitza. No li

correspon aprovar o desaprovar els fets, sinó explicar-los. Altrament faria un sermó moral. Però la Sociologia només pot funcionar si els qui la practiquen són éssers morals, compromesos amb la millora de la societat.

La diferència entre la Sociologia i la política consisteix bàsicament en què el polític transforma la societat, mentre que el sociòleg la descriu i l'analitza. Però no hi pot haver canvi social si no està fonamentat en un coneixement correcte dels grups humans que la componen i de les seves interrelacions (simbòliques, econòmiques, etc.).

La Sociologia, però, no és un saber purament tecnocràtic. Dóna elements per a una reflexió moral (sobre el just i l'injust), en la mesura que ajuda a comprendre la nostra situació i la dels altres. I, en aquest sentit, la Sociologia és un instrument de crítica de la societat.

1.3 – Imaginació sociològica

Per dedicar-se a la Sociologia és imprescindible tenir coneixements d'Estadística, saber una mica (millor si és molt) d'Història i Filosofia i –sobretot– tenir el que s'anomena "imaginació sociològica", que vindria a ser la capacitat de desempallegar-se dels propis punts de vista i copsar el món quasi com si no hi estiguéssim directament vinculats. Sense aquesta capacitat d'imaginació o de distanciament no és possible ser un bon sociòleg.

"Imaginació sociològica" (concepte elaborat per Wright Mills) significa ser capaç d'alliberar-se de la immediatesa de les circumstàncies personals (econòmiques, ideològiques, religioses...) per tal de situar-se en un context més ampli, observant les interrelacions que existeixen entre els fets i les conductes d'individus i de societats molt diverses.

Giddens diu que la imaginació sociològica demana: "pensar distanciant-nos de les nostres rutines familiars, de les nostres vides quotidianes i veure-les com si fossin quelcom nou". Ell posa l'exemple de prendre's una tassa de cafè. Aquest és un fet perfectament normal i corrent. Podria explicar-se com una pura experiència individual sense més. Però si el volem analitzar com a sociòlegs, l'acte de prendre cafè hi descobrirem, a més, un valor simbòlic (és un costum personal, un ritual que fem al matí), un valor cultural (el cafè és un estimulants i la marihuana també; però a la nostra cultura el cafè no és cap droga i la marihuana sí), un valor social (beure cafè, ens permet trobar-nos amb amics, conversar...), un valor econòmic (hi ha una indústria del cafè, unes relacions Nord-Sud que giren al seu voltant, una exportació vital per a molts països), un procés de desenvolupament...

Imaginació sociològica seria, en aquest exemple, el procés que permet considerar els esdeveniments (en aquest cas, prendre cafè) d'una manera global com a exemples o símbols d'una determinada societat.

1.3.1 – Sociologia i Filosofia política.

Cal distingir la filosofia política i moral de la Sociologia. La filosofia política i moral no pretenia de cap manera ser científica, era purament descriptiva i diferenciava poc el "ser" de "l'haver de ser" en matèria social.

En filosofia política, no existeix imaginació sociològica: fa un judici moral i no té una consciència dinàmica dels canvis de perspectiva culturals. Creu que allò que va ser continuarà essent en la mesura que la natura humana no varia.

A la filosofia política, a més, bàsicament li interessava només un tema: l'exercici del poder, i considerava la societat bàsicament des del punt de vista de l'estàtica social.

La filosofia política neix amb els sofistes i, especialment, amb Sòcrates (segle 5) quan aquest es pregunta què és la ciutat i quin paper hi té la llei i es consolida amb Aristòtil (segle 4 a.C.) com a anàlisi de la polis. Per als grecs no tenia cap mena de sentit distingir entre "política" i "societat", perquè –de fet– la societat es limitava a la ciutadania (de la qual eren exclosos les dones, els forasters i els joves). Tots els ciutadans formaven part (al menys potencialment) de la política. Aristòtil fou el primer a definir l'home com a "zoon politikon kai logon" [animal polític i dotat de raó]. Ser home equivalia a ser ciutadà i a formar part de l'assemblea.

- La filosofia política és sempre "a priori": se suposa que algú sap quins criteris ètics han de ser els més importants per a un grup.
- En canvi, la Sociologia és "a posteriori": estudia les societats i només en un segon moment, a partir de les dades empíriques, parla sobre la societat.

Per a què naixés la Sociologia va resultar imprescindible que succeïssin dos fets que només van ser fàcticament possibles amb la modernitat occidental:

1.- que existís un espai públic (unes ciutats, carrers i places) on hi havia disputes de legitimitat. Si l'església o el rei tenen prou poder per controlar tota la societat i els individus ho accepten sense qüestionament, tota opressió sembla "normal". Si Déu mana absolutament al cel, el rei mana absolutament a la terra i el patriarca mana absolutament a la família, no hi ha lloc ni per al debat ni per a buscar la millora social.

2.- que la política (sistema de representació) no coincidís exactament amb la societat, és a dir, que hi haguessin disfuncions, grups que no se sentien integrats, contestació interna al poder.

Per això la Sociologia només va ser elaborada quan hi havia un grup molt important (la classe treballadora o com es deia aleshores "productiva") que no acceptava els sistemes de legitimitat tradicionals (d'origen eclesiàstic i nobiliari – o com es deia aleshores "de classe ociosa").

El primer a diferenciar d'una manera coherent entre "política" i "societat" fou Hegel, que distingí entre

- Societat Civil (el món dels interessos particulars, la indústria, el comerç, regit per la subjectivitat i l'interès propi).
- Estat (el món dels interessos públics, objectius, i regit per la llei).

Quan la societat civil i l'Estat no tenen una continuïtat interna (quan la societat no se sent representada per l'Estat) i apareix el conflicte social, apareix també la Sociologia com a disciplina teòrica per a intentar comprendre els canvis socials.

"Sociologia" és un mot relativament modern. Com ja s'ha dit, el primer a usar-lo fou Auguste Comte, a mitjans del segle 19. Comte també fou el primer a emprar el mot "Positivisme" que descriu l'actitud científica del sociòleg, que només s'interessa per les característiques verificables ("positives") dels fets i prescindeix en el possible de termes no empírics.

En certa manera, tota Sociologia és sempre "positiva": s'interessa pels fets i usa els conceptes per clarificar-los.

1.3.2.- Dos models polítics de Sociologia: marxisme i funcionalisme.

Però molt ràpidament, a les darreries del segle 19 i abans de la 1^a G.M. (1914-1918) la Sociologia, com tot el pensament filosòfic, es dividí en dues grans tendències: Materialisme (en aquest àmbit l'anomenarem "marxisme", tot i que no sigui l'únic materialisme) i Idealisme (que per al cas designarem com a "funcionalisme" (o "perspectiva sistèmica), tot i que el mot tampoc no exhaureix l'àmbit de l'idealisme sociològic). Ambdues branques compartien, però, la concepció de la Sociologia com una ciència impersonal en què la subjectivitat dels individus tenia molt poca importància davant l'economia (marxisme) o les tradicions culturals i religioses heretades (funcionalisme).

- El marxisme afirma, simplificadament, que l'economia és el criteri bàsic de la racionalitat social i que l'Estat és una eina per garantir el domini d'un grup (o "classe") social sobre els altres. Per al marxisme la interpretació de la societat és un instrument que no pot separar-se de la transformació. En aquest sentit, Marx deia que ell no era un economista, ni un polític, ni un filòsof, sinó un crític de l'economia, de la política i de la filosofia.
- El funcionalisme (o "perspectiva sistèmica"), prové de l'obra de dos grans teòrics Talcott Parsons i Robert K. Merton, però té els seus antecedents en Weber i en Durkheim. Considera que l'economia no és autònoma, sinó que prové d'un sistema de creences i d'unes estructures de poder que són prèvies i basades en creences. És perquè penso d'una determinada manera que treballo i consumeixo en conseqüència –i no al revés.

Els funcionalistes posen el seu accent en dos conceptes bàsics: estructura i funció que els permeten enquadrar o posar un marc a tot conflicte social.

Mentre el marxisme destaca els conflictes entre classes com a motor de la història, el funcionalisme destaca els mecanismes de cohesió social. En el funcionalisme l'Estat és vist com la conseqüència d'un pacte social ("Constitució") entre iguals en dret i es posa èmfasi en la necessitat de la cooperació social per a superar els conflictes.

Les teories funcionalistes acostumen a ser de caire liberal, és a dir, partidàries d'una teoria política no intervencionista ("Estat mínim") en què són els diversos autors socials els que lliurement pacten sobre el treball i sobre el poder. Per als funcionalistes les estructures socials són molt independents dels individus que les formen i tendeixen per elles mateixes a ser conservadores.

Els funcionalistes no neguen en absolut que l'economia sigui molt important en la societat; el que neguen és que l'economia ho expliqui tot i que totes les lluites entre humans es puguin explicar per motius econòmics. Per això incideixen molt sobre la gran importància del que s'ha anomenat "la lluita pel reconeixement" (val a dir, la

lluita per definir i preservar la identitat pròpia, personal o global) com a motiu d'enfrontament social.

En la perspectiva funcionalista hi ha dues grans tendències, derivades respectivament de Max Weber i Emile Durkheim. El primer autor posa més accent en l'individualisme i en el fet que totes les societats obren racionalment. El segon, en canvi, representa un funcionalisme solidarista i comunitari. Per a Durkheim, és la comunitat i la tradició, incloent-hi la religió, el que explica els conflictes socials i, a més, no creu que les decisions socials siguin racionals.

Les teories materialistes acostumen a ser partidàries de la propietat social dels mitjans de producció ("Estat màxim"). El materialisme és també impersonal: els individus no tenen autonomia personal sinó que han estat encunyats així per una economia i una tècnica que ells no dominen (per això suposen que els treballadors viuen "alienats").

Una bona part de la Sociologia dels darrers trenta o quaranta anys del segle passat fou una reacció contra aquesta "impersonalitat" de la Sociologia, i una recerca del lloc concret dels humans en les estructures (constructivisme social...).

Una derivació del funcionalisme és l'estructuralisme, que veurem a la lliçó següent.